

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

kunta

Vastaajatahon virallinen nimi

Merijärven kunta

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Kari Jokela

Puh. 044-4776202

kari.jokela@merijarvi.fi

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

Merijärven kunnanhallitus 15.9.2020

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Kunnat eri puolilla maata ovat erilaisia ja erilaisessa tilanteessa. Lakiesitys on tehty kaavamaisesti kohtelevaan kaikkia kuntia samalla tavalla eikä ota huomioon kuntien erilaisuutta. Väestön terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen ei tällä esityksellä onnistu siten kuin sen suunniteltiin toteutuvan. Erot eri puolella maata säilyvät pääosin ennallaan ja palvelujen saatavuus tulee jopa vaikeammaksi etenkin maaseudulla ja harvaan asutuilla alueilla. Pelkona on, että monet palvelut samoin kuin päätöksenteko, keskittyvät yhä voimakkaammin suurempiin kaupunkeihin.

Kuntien jäljelle jäävien palvelujen rahoitus tulee myös turvata, jolloin niitä voidaan tarjota kuntalaisille. Terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseksi ja yhdenvertaisen saatavuuden turvaamiseksi sote-maakuntien täytyy pystyä tekemään yhteistyötä myös kolmannen sektorin ja yksityisten yritysten kanssa.

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

Valtion tiukka ohjaus ja eri alueiden erilaisuuden huomiotta jättäminen johtaa siihen, että palvelujen saatavuus ja yhdenmukaisuus tulee heikkenemään. Pelkona on, että harvaan asutuilla alueilla palvelut, esim. paloasemaverkko, tulevat heikkenemään.

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Uusien sote-maakuntien valtion ohjaus tulee olemaan erittäin vahvaa. Vaikka sote-maakuntien valtuustot valitaan demokraattisesti, niin niiden todellinen päätösvalta tulee olemaan hyvin olematon juuri valtion tiukasta ohjeistuksesta johtuen. Tällöin demokratia ei tule toteutumaan toivotulla tavalla. Maakunnilla tulee olla suurempi valta päättää palveluidensa tuottamisesta ottaen huomioon kunkin alueen ominaispiirteet.

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

kyllä pääosin

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

ei pääosin [Sote-maakunnan tulee pystyä toimimaan yhteistyössä kolmannen sektorin ja myös yritysten kanssa siltä osin kuin se tehtävien hoidon kannalta on järkevää. Osassa maakuntia sote-maakunta ei pysty itse tuottamaan kaikkia tarvittavia palveluita. Maakunnan tulisi voida laajemmin tehdä yhteistyötä myös kuntien kanssa ja hoitamaan myös tiettyjä kuntien kontolle jääviä tehtäviä.]

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

kyllä

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin [Sote-maakuntien tulee pystyä tekemään yhteistyötä siltä osin kuin se niiden oman harkinnan mukaan on kannattavaa.]

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

ei pääosin [Valtion ohjaus rahoituksessa ja taloudenohjauksessa on liian tiukkaa. Sote-maakunnille ei itselleen jää juurikaan mahdollisuuksia talouden ohjaamiseen ja rahoitusinstrumenttien käyttöön, valtio voi omalla omilla toimenpiteillään ohjata maakunnan toimintaa tiukalla rahoituksella. Talouden osalta arviointimenettelyyn joudutaan varsin nopeasti. Arviointimenettelyn vaikutusta ja seurauksia maakunnille ja etenkin niiden asukkaille ei ole esityksessä avattu tarpeeksi.]

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

ei [Maakunnilla ei ole itsenäistä päätösvaltaa investointien osalta, valtio hyväksyy ja päättää kaikista esitetyistä investoinneista. Myös lainanottovaltuuksista päättää valtio yksin. Maakunnille ei jätetä päätösvaltaa tai liikkumavaraa kummankaan osalta. Maakunnilla tulee olla enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa oman toimintansa järjestämiseen.]

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Kuntien rooli tulevissa sote-maakunnissa rajataan esityksessä olemattomiin. Maakuntien tulee pystyä tekemään kiinteää yhteistyötä alueensa kuntien kanssa ja ottaa hoidettavakseen myös kunnille kuuluvia tehtäviä yhteisymmärryksessä kuntien kanssa. Kuntien ja sote-maakuntien toimintojen välillä on jatkossakin runsaasti rajapintoja, joissa yhteistyötä täytyy tehdä.

Lakiesityksen rahoitusmalli korostaa rahoituksen tarveperusteisuutta. Lakiesitykset sisältävät kustannusten kasvun hillintään kannustavia elementtejä. Maakunnan ensimmäisten toimintavuosien rahoituksen riittävyyteen sisältyy riskejä mm. rahoituksen laskentaperiaatteisiin ja muutuskustannuksiin liittyen. Lakiesitykset tai vaikutusten arvioinnit eivät sisällä selkeää määrittelyä muutuskustannusten kompensatiosta maakunnille. Erityisesti huomioita tulee kiinnittää ICT-kustannuksiin ja palkkojen harmonisointiin.

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

ei pääosin [Tälläkin hetkellä osa kuntien ja sairaanhoitopiirien sote-tehtävistä järjestetään yhteistyössä yksityisten palveluntuottajien ja kolmannen sektorin kanssa. Esityksen mukaan näin ei jatkossa ole mahdollista tehdä. Mikäli yhteistyötä ei jatkossa sallita, useiden palveluiden järjestäminen ja tarjoaminen asiakkaille tulee vaarantumaan.]

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

ei pääosin [Yksityisten palveluntuottajien ja alihankintana hankittavien palvelujen vaatimukset ovat erittäin kovat ja vaikeuttavat ko. palveluiden tuottamista jatkossa.]

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

kyllä pääosin [Sääntelyn tiukkuuden ja alueiden ja kuntien erilaisen tilanteen takia hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ei kunnissa tule toteutumaan esitetyllä tavalla tasapuolisesti.]

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä pääosin [Esitetyn sote-maakuntalain mukaan maakunnalla on järjestämisvastuu säädettyjen tehtävien hoitamisesta ja se päättää, muun ohella, palvelujen tuottamistavasta (7 §). Ehdotuksen mukaan sote-maakunta voi tuottaa järjestämisvastuulleen kuuluvat palvelut itse, yhteistoiminnassa muiden maakuntien kanssa tai hankkia ne sopimukseen perustuen yksityisiltä palvelujen tuottajilta. Palveluseteteistä on säädetty erikseen. Palveluseteli tulee edelleen olla mahdollinen toteuttamistapa tulevissa maakunnissa. Ehdotus vastaa lähtökohdiltaan kuntalain nykyisiä säädöksiä.]

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä pääosin [Vuokratyövoiman täydentävä käyttö tulee sallia ympärivuorokautisen kiireellisen hoidon ja päivystyksen palveluissa. Vuokratyövoiman käyttö tulisi sallia myös kokonaispalveluna, jotta tarvittava erityisosaaminen voidaan palveluissa turvata.]

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

kyllä

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

kyllä [Maakuntarajat eivät saa muodostaa estettä palvelujen käytölle.]

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

kyllä

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

kyllä pääosin [Valmiuskeskus olisi perusteltua perustaa kaikkiin sote-maakuntiin, ei pelkästään yliopistollista sairaalaa ylläpitäviin.]

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

-

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Esitetyssä mallissa hyvinvoinnin edistäminen sirpaloituu eri organisaatioihin. Riskinä on se, että kukaan ei kanna kokonaisvastuuta, varhainen puuttuminen ja tuki jää liian vähälle huomiolle ja tämä johtaa inhimillisesti ja taloudellisesti katsoen huonoon lopputulokseen. Karkeana esimerkkinä lastensuojelussa voi tapahtua osaoptimointia, koulun tai varhaiskasvatuksen puolesta esitetään lapsen sijoittamista, koska kustannukset maksaa maakunta. Keveämmät toimenpiteet jäävät toteuttamatta.

Uudistuksen rakennejärjestelyt aiheuttavat kunnille kustannuspaineita siirtymävaiheessa ja kuntien investointimahdollisuuksien heikkeneminen vaikuttaa kielteisesti kokonaistalouden kehitykseen.

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaista

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

ei pääosin

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

Luettelossa mainitut asiat kiristävät merkittävästi valtiovallan ohjausta pelastustoimen järjestämisestä ja siirtävät sitä kauemmaksi kuntatasolta. Samalla tavoitteet kustannusten hillitsemiseksi ja säästöjen saavuttamiseksi vaarantavat palvelutason ylläpitämisen tarvittavalla tasolla tasapuolisesti joka puolilla maata.

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaatavuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

kyllä pääosin [Pykälässä esitetty tehtävälisteri on perusteltu ja on perusteltua, että ko. tehtävistä vastaa yksi sote-maakunta. Kustannusten jakoa kyseisten tehtävien osalta tulee selventää.]

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

Ydinvoimalaosaaminen; nykyisinkin jo olemassa oleva Pohjois-Suomen pelastuslaitosten yhteinen pelastusjoukkue (Arctic Rescue Team).

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

-

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

Vastaavasti kuin sosiaali- ja terveystoimen osalta myös pelastustoimen osalta asiansa hyvin hoitaneet maakunnat ovat vaarassa menettää rahoitusta uuden lain mukaisessa tilanteessa. Tiukka rahoituskehys ohjaa varoja heikommin asiansa hoitaneille alueille, jotta niiden palvelut saadaan samalle tasolle muiden alueiden kanssa.

Sisäministeriön ja aluehallintoviraston roolia pelastustoimen ohjaamisessa ja valvonnassa tulee selkiyttää.

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

kyllä

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

kyllä

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savoon. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehdoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

-

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

ei pääosin [Uudenmaan jako useaan sote-maakuntaan ja erityisesti Helsingin asema omana alueenaan on erikoinen ratkaisu alueiden ja asukkaiden yhdenvertaisuuden osalta ja asettaa sote-maakunnat ja niiden asukkaat eriarvoiseen asemaan. Ratkaisuun liittyy myös laillisuusnäkökulma eli asettaako ratkaisu alueet ja niiden asukkaat eriarvoiseen asemaan. Myös Uudenmaan sisällä tehtäväjako eri toimijoiden kesken tulee olemaan hankalaa.]

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

kyllä pääosin [Kaikkien lueteltujen tehtävien hoitamiseen varattu aika on hyvin lyhyt, mikä voi tuoda ongelmia.]

38. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

ei [Sairaanhoito- ja erityishuoltopiirien osalta valtion/sote-maakuntien tulee korvata jäsenkunnille yhtymien siirtyvän omaisuuden arvo kuntien omistussuhteessa. Siirtyvä omaisuus on kuitenkin yleensä suurempi kuin yhtymien velat. Samalla yhtymien mahdolliset alijäämät jäisivät jäsenkuntien katettavaksi, mitä ei voi hyväksyä. Sosiaali- ja terveydenhuollon osalta kunnille tulee korvata siirtyvä irtain omaisuus, joka saattaa olla hyvinkin mittava sisältäen arvokkaitakin tutkimus- ym. laitteita. Lomapalkkavelan siirto ei yksistään pysty korvaamaan irtaimiston arvoa. Toimitilojen jäädessä kunnan omistukseen, sote-maakunta sitoutuu vuokraamaan tilat 3+1 vuoden ajaksi. Sitoumusaika on aivan liian lyhyt siihen, että kunta pystyy pitkäjänteisesti suunnittelemaan omaa toimintaansa tiloihin jäävän toiminnan osalta. Toiveena olisi esim. 10 vuoden sitoutuminen. Mitä tapahtuu vuokra-ajan jälkeen, siirtyykö toiminta ikävimmässä tapauksessa pois kunnasta. Myös tiloista maksettavan vuokran täytyy asettua oikealle tasolle.]

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelyistä.

Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensaatiosäntely hyväksyttävä?

ei pääosin [Esitys on vaikeasti tulkittava ja sekava. Selkeämpi esitys ja menettelytapa korvauksen osalta helpottaisi tulkintaa. Pienten kuntien osalta korvaus jää pääosin sääntelyn ulkopuolelle osin korvausrajan korkeuden takia, summat ovat kuitenkin niiden osalta merkittäviä. Korvausrajaa täytyy alentaa tuntuvasti niin, että myös pienten kuntien osalta korvaukseen olisi mahdollisuus.]

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

kyllä

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

-

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

kyllä pääosin [Aikataulu on hyvin tiukka ja selvittelyn kohteena olevia asioita on runsaasti. Toivottavaa kuitenkin olisi, että uudistus saataisiin voimaan mahdollisimman nopeasti.]

44. Voimaanpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Omaisuusjärjestelyissä kunnille maksettavia korvauksia tulee arvioida vielä ja korvata kunnille täysimääräisinä niiden omistus niin sairaanhoitopiireissä kuin perusterveyden- ja sosiaalitoimen osaltakin. Ratkaisussa tulee ottaa huomioon kuntien tämän hetkinen heikko taloudellinen tilanne.

Kunnilla on varmuus soten ja pelastustoimen toimitilojen vuokraajasta vain kolme vuotta uudistuksen voimaantulon jälkeen. Kuntien sote-kiinteistöt muodostavat kunnille taloudellisen riskin. Riski realisoituu, mikäli sote-maakunta keskittää tulevaisuudessa palvelutuotantoansa tai jos kiinteistö muutoin todetaan sote-maakunnassa tarpeettomaksi. Keskittämisen tai muun tehostamisen seurauksena osa kuntien omistamista toimitiloista jää tyhjiksi. Lainsäädäntöön on

tehtävä kirjaukset kuntien kiinteistöriskien kompensatiomenettelystä tai kiinteistöt siirtyvät tulevalle maakunnalle ja kunnat saavat tasearvon mukaisen korvauksen siirrosta.

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveystalouden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

kyllä

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannesta vuodesta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnalla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

kyllä pääosin [Rahoituksen taso määritellään vuosittain ja se perustuu edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Laskennalliset kustannukset eivät läheskään aina vastaa todellisia kustannuksia. Valtion rahoituksen lyhyt jänne tekee sote-maakuntien toiminnan suunnittelusta hyvin haastavaa. Tulopohja olisi hyvä tietää pitemmällä aikajänteellä. Muutoinkin valtio pystyy tiukalla rahoituspolitiikalla ohjailemaan pitkälle sote-maakuntien toimintaa haluamaansa suuntaan.]

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

kyllä

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

kyllä

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

ei pääosin [Muutos tulisi ottaa täysimääräisesti huomioon. Mikäli täysimääräistä erotusta ei voi ottaa heti huomioon, niin jollain aikataululla kuitenkin.]

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

ei [Muutos tulee ottaa huomioon täysimääräisenä ilman rajausta johonkin tiettyyn euromäärään.]

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1

päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

kyllä

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

-

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

ei [Tasausjärjestelyt tulisi ottaa huomioon täysimääräisenä. Nyt esitettyssä mallissa etenkin pienet ja köyhät kunnat sekä tällä hetkellä palvelunsa kustannustehokkaasti hoitaneet kunnat häviävät.]

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

kyllä pääosin [Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin ja siihen vaikuttavat tekijät ovat epäselviä.]

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

Kuntien elinvoima täytyy turvata myös uudistuksen jälkeen. Vaikka soteen ja pelastustoimeen liittyvät tehtävät siirtyvät maakunnille, kunnille jää tärkeitä tehtäviä. Myös koronan vaikutukset kuntien talouteen täytyy ottaa huomioon. Uudistuksessa kaavaillut rahoitukseen liittyvät laskelmat tehdään juuri niistä vuosista 2020-2022, jolloin koronasta aiheutuneet muutokset vaikuttavat kuntien talouteen eivätkä anna parasta kuvaa kuntien tilanteesta.

Verolainsäädäntö

58. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitetyt verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

kyllä

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

-

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

ei pääosin [Uudenmaan erillislaki turvaa järjestämisen Uudenmaan alueella huomattavasti maan muita alueita paremmin eikä ole yhdenvertainen muiden alueiden kanssa. Erillislaki mahdollistaa Uudenmaan sote-maakuntien ja erityisesti Helsingin alueen erityistarpeiden huomioon ottamisen huomattavasti muuta maata paremmin.]

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

kyllä

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

kyllä

67. Ovanko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

ei pääosin [Sosiaali- ja terveydenhuolto sekä pelastustoimi täytyy eriyttää selkeämmin kaupungin muusta toiminnasta ja tehdä täysin omana yksikkönään. Talousarvio tai tilinpäätös puhumattakaan kirjanpidosta tulee tehdä selkeästi erillisinä jolloin seuranta onnistuu helpommin eikä ole vaaraa sekoittumisesta kaupungin muuhun toimintaan.]

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

Uudenmaan erillislaki asettaa Uudenmaan ja muun Suomen asukkaat hyvin eriarvoiseen asemaan uudessa tilanteessa. Erityisesti Helsingin osalta ratkaisu ei ole hyväksyttävä. Uudenmaan osalta jakaminen esim. kahtia voisi olla vielä perusteltua, mutta Helsingin erillISRatkaisu ei. Eri puolilla maata alueet eroavat voimakkaastikin toisistaan, mutta näitä eroavaisuuksia ei eri lakiesityksissä ole Helsinkiä lukuun ottamatta juurikaan otettu huomioon.

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

-

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

kyllä

73. Pidättekö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

kyllä

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

-

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

ei pääosin [Valtion ohjaus tulee esityksen mukaisesti olemaan hyvin voimakasta ja voi sellaisena toteutuessaan vaikeuttaa maakunnan tehtävien järjestämistä tarkoituksenmukaisella tavalla. Maakunnille tulee jättää mahdollisuus myös omaan harkintaan tehtävien järjestämisessä ottaen huomioon alueiden erilaisuus eri puolilla maata.]

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin [Pohjana neuvotteluissa käytetään edellisvuoden toteutumaa, joka sinällään ei anna täyttä kuvaa toiminnan tuloksellisuudesta vaan pohjana tulee käyttää pidemmän aikavälin toteutumaa.]

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

kyllä

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

-

80. Onko uudistuksen muutoskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

ei pääosin [Lakiesitys pohjautuu pitkälti edellisen valmistelun kustannusarviointeihin. Ne kaipaavat päivitystä. Myös ICT:n ja tiedonhallinnan kustannuksiin tulee varata tarvittava raha, kustannukset tulevat yleensä nousemaan arvioidusta. Rahoitustarpeen kasvua ei saa ottaa pois varsinaiseen toimintaan tarkoitetuista rahoista.]

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutoskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

-

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

-

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

-

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

-

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntaudistuksen alueelliseen toteutukseen?

omaisuusjärjestelyt

muuta, mitä?

-

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

-

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

-

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

-

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

-

Jokela Kari
Merijärven kunta